

Javaslat
közterület elnevezésével kapcsolatos döntés meghozatalára

Előterjesztő: Polgármester
Előkészítő: PH. Településfejlesztési Osztály

Ózd, 2016. június 22.

Tisztelt Képviselő-testület!

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal 2016. április 22-én kelt levelében törvényességi felhívást intézett Ózd Város Önkormányzata felé, melyben indítványozta, hogy **a Képviselő-testület tegyen eleget a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény** (a továbbiakban: Mötv.) **rendelkezéseibe ütköző közterület-elnevezés megváltoztatására irányuló döntési (határozathozatali) kötelezettségének.** Megkeresésében a Kormányhivatal arra hivatkozott, hogy a településen található Károlyi Mihály utca elnevezése sérti az Mötv. 14. § (2)-(3) bekezdésében foglaltakat.

Az Mötv. hivatkozott szakaszai az alábbiak szerint rendelkeznek:

14.§ (2) A 13. § (1) bekezdés 3. pontjában meghatározott közterület, illetve közintézmény nem viselheti

- a) olyan személy nevét, aki a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában részt vett, vagy*
- b) olyan kifejezést vagy olyan szervezet nevét, amely a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerre közvetlenül utal.*

(3) Ha a helyi önkormányzat döntése során kétség merül fel a tekintetben, hogy a közterület neve megfelel-e a (2) bekezdésnek, arról beszerzi a Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalását.

Fentiekből következően az önkormányzat a korábbi elnevezéseket vizsgálni köteles, valamint az új közterületek elnevezésekor is figyelemmel kell lenni a jogszabályi előírásokra.

A törvényességi felhívásban foglaltakkal kapcsolatban tett intézkedésekről, a képviselő-testület döntéséről, esetleges eltérő álláspontjáról a Kormányhivatalt 2016. június 29-ig tájékoztatni szükséges.

-.-

A Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) közterületek elnevezése ügyében korábban benyújtott önkormányzati megkeresésekre kiadott tájékoztató állásfoglalása szerint nem állapítható meg minden kétséget kizáróan, hogy Károlyi Mihály közvetlenül részt vett volna önkényuralmi rendszer megalapozásában, kiépítésében, fenntartásában, de vitatott történelmi szerepénél fogva nem javasolt, hogy róla közterületet, közintézményt nevezzenek el. Az állásfoglalás teljes szövegét az előterjesztés 1. melléklete tartalmazza.

A Károlyi Mihály utca Ózd Szentsimon városrészének térségében fekszik (17391 hrsz.). Az utcában 36 db ház található, a lakcím-nyilvántartás szerint 74 fő rendelkezik állandó és 2 ideiglenes bejelentett lakóhellyel. Az utcanév megváltoztatása esetén a címváltozás személyi okmányokon történő átvezetése, közüzemi szolgáltatóknál, bankoknál történő bejelentése a lakosságot terheli.

Ózd Város Önkormányzata korábban már döntött hasonló kérdésben a Kisdobos utca Százszorszép utcára történő átnevezéséről, abban az esetben azonban az MTA állásfoglalásában egyértelműen úgy fogalmazott, hogy mivel a Kisdobos kifejezés a XX. századi önkényuralmi rendszerre közvetlenül utal, közterület vagy közintézmény nevéként nem használható.

Javaslom a Képviselő-testület részére, hogy a törvényességi felhívásban foglaltak, valamint az előterjesztésben ismertetett további információk megismerését követően döntsön a Károlyi Mihály utca elnevezésének kérdésében a határozati javaslat szerint.

A Magyar Tudományos Akadémia tájékoztató állásfoglalása

Az önkormányzat megkeresésében szereplő kifejezés:

Károlyi Mihály

Az Akadémia által a megkeresésre kialakított állásfoglalás:

Arisztokrata politikus, miniszterelnök, az első magyar köztársaság elnöke (1875–1955). 34 éves koráig a nagybirtokos arisztokraták életét élte, majd egy évtizedre függetlenségi párti irányzatokat képviselve a magyar politika fontos szereplői közé került. Miután egyértelművé vált az Osztrák-Magyar Monarchia háborús veresége, és Magyarországon forradalom vetett véget az addigi politikai rendszernek, Károlyi háborúellenességén és németellenességén alapuló tekintélye révén kapott 1918. október 31-én miniszterelnöki kinevezést József főhercegtől. Másnap azonban felmentést kért és kapott esküje alól, így független kormány elnökéként folytatta tevékenységét. Első feladata a veszített háború befejezése és a közrend helyreállítása volt, s ebben december elejéig valamennyi magyarországi politikai és társadalmi erő támogatta. Miután az utolsó Habsburg uralkodó lemondott, a törvényhozói hatalmat ideiglenesen gyakorló Nemzeti Tanács november 16-án proklamálta Magyarország új államformáját, a népköztársaságot. Károlyi azonban csak január 11-én fogadta el a köztársasági elnökséget a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságától. Az új kormányban egyre nagyobb befolyásra tettek szert a szociáldemokrata miniszterek és mindinkább politikai tényezővé vált a november végén alakult kommunista párt. Március 20-án az antant hatalmak nevében Vix alezredes jegyzékben követelte kelet-magyarországi területek kiürítését egészen a Tiszáig. A kialakult vészes helyzetben az események megelőzték Károlyi döntéseit. Nem tudott a szociáldemokrata és kommunista párt egyesüléséről, közös kormányalakítási döntésükről és nem próbálta megakadályozni a tanácsköztársaság kikiáltását. Ezt követő passzivitását a tanácsköztársaság támogatásaként is lehetett értelmezni, de igen kritikusan szemlélte az eseményeket és július 4-én elhagyta az országot.

(Folytatás a következő oldalon.)

Az önkormányzat megkeresésében szereplő kifejezés:

Károlyi Mihály (folytatás)

Az Akadémia által a megkeresésre kialakított állásfoglalás:

A forradalmak után, emigrációs éveit alatt aktív szerepe a magyar politikában nem lehetett, a hazai elit döntéseit politikai rokon- és ellenszenvéi nem tudták befolyásolni. 1946-ban, egy demokratikus Magyarország kiépítésében bízva tért haza. A kommunista hatalomátvétel után rövid ideig követként szolgált a rendszert, de megismervén a rendszer önkényuralmi jellegét, a Rajk-per idején, 1949 októberében ismét az emigrációt választotta. Az 1950-es évek végétől írható le újra neve Magyarországon, az 1960-s években megindult levelezésének és írásainak kiadása, de elhagyták a baloldalt kritizáló megjegyzését. A kommunista propaganda olyan „osztálykorlátait túllépő” politikust kívánt belőle faragni, aki jól beilleszthető a korabeli szocialista rendszerhez vezető progresszió fő vonulatába. A rendszerváltás óta személyét publicisztikai és politikai viták övezik, többben, akár csak az 1919 utáni években, rá hártják az első világháborút követő összeomlás, kapituláció, a forradalmak és Trianon felelősségét. Nem állapítható meg minden kétséget kizáróan, hogy közvetlenül részt vett volna önkényuralmi rendszer megalapozásában, kiépítésében, fenntartásában; de vitatott történelmi szerepénél fogva nem javasolt, hogy róla közterületet, közintézményt nevezzenek el. Állásfoglalásunk a jelenlegi törvényi szabályozásból (a 2011. évi CLXXXIX. törvény 14. § (2) bekezdése) és a Károlyi Mihály élettörténetének publicisztikai és politikai megítéléséből adódó konklúziót fogalmaz meg további tudományos mérlegelés nélkül.

Határozati javaslat
Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének
.../2016. (VI.22.) határozata
közterület elnevezésével kapcsolatos döntés meghozataláról

Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a fenti tárgyú előterjesztést megtárgyalta és az alábbi döntést hozta:

1. A Képviselő-testület a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal 2016. április 22-én BO/13/4606-1/2016. számon kelt törvényességi felhívásában foglaltakkal egyetért.
2. A Képviselő-testület kinyilatkoztatja, hogy az ózdi „Károlyi Mihály utca” utcanév névadója alatt báró Károlyi Mihály (1585-1626) főispánt kell érteni.
3. Ózd Város Önkormányzatának a közterületek használatáról és a közösségi együttélés egyéb alapvető szabályairól szóló önkormányzati rendelete 34.§ (3) bekezdésére figyelemmel a jelenleg kihelyezett „Károlyi Mihály utca” közterületnév táblái alatt kiegészítő táblát kell elhelyezni az alábbi felirattal: „Az utca névadója báró Károlyi Mihály (1585-1626) Szatmár megye főispánja”.

Felelős:

BAZ Megyei Kormányhivatal értesítéséért: PH. Településfejlesztési Osztály

Határidő: 2016. június 29.

Kiegészítő táblák kihelyezéséért: Ózdi Városüzemeltető Intézmény vezetője

Határidő: 2016. július 31.